

Ieder kind groeit veilig op: activiteiten in 2023

1. Inleiding

Sinds 2019 is 'Ieder kind groeit veilig op' een van de programmalijnen in het uitvoeringsprogramma 'Samen met de jeugd'. De afgelopen jaren is vooral ingezet op de preventie van complexe scheidingen. Dit doen we onder de vlag van het netwerk 'Als je uit elkaar gaat'. Deze aanpak willen we ook in 2023 bestendigen en op onderdelen intensiveren. Daarnaast gaan we in 2023 samen met onze veiligheidspartners aan de slag met de proeftuin Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming, waarbinnen we situaties van onveiligheid eerder en beter in beeld willen krijgen en ook inzetten op de aanpak van complexe scheidingen. Deze notitie betreft een overzicht van beoogde activiteiten in 2023, waarin per activiteit ook aangegeven wordt wat in 2022 (of eerder) is bereikt.

Bestuurlijk kader/ beoogd effect

1. Eerder en beter in beeld brengen van onveiligheid
2. Preventie complexe scheidingen
3. Toekomstbestendige aanpak onveiligheid

2. Advies

Een bijdrage van € 130.700,- beschikbaar te stellen voor het uitvoeringsprogramma Ieder kind groeit veilig op in 2023.

3. Argumenten

3.1 Eerder en beter in beeld brengen van onveiligheid

Naar schatting wordt zeker 3 procent van de kinderen mishandeld. Dit gaat veelal om ernstige verwaarlozing.¹ De afgelopen jaren is er hard gewerkt om de bewustwording en deskundigheid met betrekking tot dit onderwerp te vergroten. Dit zien we onder meer terug in de cijfers bij Veilig Thuis Midden Brabant. Veilig Thuis Midden Brabant is een van de koplopers in Nederland op het aantal adviesvragen huiselijk geweld en kindermishandeling naar rato van inwoneraantal (49 per 10.000 inwoners in Regio Hart van Brabant in 2021 ten opzichte van 38 per 10.000 inwoners in Nederland). Ook zien we in 2021 en 2022 een stijging in het aantal meldingen. In 2021 lag het aantal meldingen per 10.000 inwoners op 42 in Hart van Brabant. In Nederland was dat in dezelfde periode 34.² Het is een positieve ontwikkeling dat de problematiek beter in beeld komt, tegelijkertijd is de aanpak er een van lange adem. Daarom is er voor de periode 2023 – 2027 een actueel regionaal programma Huiselijk geweld en kindermishandeling opgesteld met uitgangspunten waar de regio de komende jaren (verder) mee aan de slag gaat.³ In 2023 staat op de agenda:

- Datagericht werken aan preventie
- Evaluatietraject Handle with Care
- Pilot acuut letsel kindermishandeling
- Aanpak seksueel geweld (tegen kinderen)
- Betrekken van plegers bij aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling

¹ Bron: [De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland | Rapport | Huiselijk Geweld](#) Boom, A. ten & Wittebrood, K. (2019). De prevalentie van huiselijk geweld en kindermishandeling in Nederland. Den Haag: WODC. Cahier 2019-1.

² Bron: https://dashboards.cbs.nl/v3/dashboordimpactmonitor_hgkm

³ Te downloaden op pagina [Huiselijk geweld en kindermishandeling - Regio Hart van Brabant \(regio-hartvanbrabant.nl\)](#)

3.2 Preventie complexe scheidingen

In 2020 waren 28.305 minderjarige kinderen betrokken bij een echtscheiding van hun ouders⁴. In Hart van Brabant maakte in 2019 1,4% van de kinderen en jongeren een echtscheiding mee⁵. Bij een complexe scheiding (ca. 8% van de echtscheidingen) zijn de conflicten dermate hevig dat het belang van het kind uit het oog wordt verloren en ouders het ouderschap niet kunnen inrichten, waardoor kinderen schade oplopen. Uit onderzoek is gebleken dat o.a. advocaten en hulpverleners door niet met elkaar samen te werken juist deze conflicten kunnen verergeren.

Complexe scheidingen leggen een enorme druk bij de jeugdzorginstanties. De cijfers op het gebied van uithuisplaatsingen en ondertoezichtstellingen laten zien dat meer dan de helft van de jongeren die met een dergelijke maatregel te maken krijgt, uit een gezinssituatie met een complexe scheiding komt. Het aantal kinderen in de jeugdzorg groeit. In de periode 2015 - 2020 is het aandeel kinderen van gescheiden ouders in de jeugdzorg in beperkte mate toegenomen. Voor jeugdhulp is dit aandeel in deze periode gestegen van 47% naar 49%, voor jeugdbescherming van 91% naar 92,5% en voor jeugdreclassering van 74% naar 75%. Kosten van een gemiddelde complexe scheiding kan oplopen tot 50.000 per jaar.

Daarom is er regionaal afgesproken om expliciet in te zetten op het voorkomen van complexe scheidingen. De basis in het voorkomen van complexe scheidingen leggen we in onze regio bij het netwerk 'Als je uit elkaar gaat'. Dit richt zich op ouders (informerend) en professionals van zowel zorg als juridisch waarbij er kennis en ervaring wordt uitgewisseld maar ook initiatieven worden ontwikkeld om ouders nog eerder en beter te bereiken en juristen en zorg nog beter op elkaar af te stemmen. Hier hebben we een vaste basis staan en het is goed om die door te zetten in 2023. We hebben het dan in ieder geval over:

- het ontsluiten van kennis en expertise over scheiden voor ouders die uit elkaar gaan;
- het trainen van hulpverleners om ouders die uit elkaar gaan beter te kunnen begeleiden;
- informele steun voor kinderen van wie de ouders uit elkaar gaan.

Hieronder volgt een overzicht van de verschillende activiteiten die 'Als je uit elkaar gaat' aanbiedt voor ouders, kinderen en professionals in de regio Hart van Brabant in 2023. Aanvullend hierop gaan we samen met inhoudelijke trekkers van de lokale gemeenten (op het thema complexe scheidingen) bepaalde regionale activiteiten lokaal verder uitwerken, dan wel intensiveren.

3.2.1: Als je uit elkaar gaat (voor ouders)

- In de regio Hart van Brabant kunnen ouders deelnemen aan de **ouderbijeenkomsten** waarbij uitleg van de impact op ouders en kinderen centraal staan. In 2022 hebben twee fysieke en een online bijeenkomst plaatsgevonden. Doel van deze bijeenkomsten is dat ouders bij zichzelf nagaan welke keuze ze kunnen maken hoe zij zich opstellen naar de andere ouder met oog voor het kind. Online worden de bijeenkomsten op dit moment maandelijks aangeboden door ouderbijeenkomsten.nl vanuit een subsidie Platform Scheiden zonder Schade. Er hebben 60 ouders uit onze regio deelgenomen aan deze landelijke bijeenkomsten in 2022. In 2023 willen we in totaal 20 landelijke ouderbijeenkomsten blijven aanbieden via 'Als je uit elkaar gaat'.
- De **website**⁶ helpt ouders in het proces van een scheiding, bijvoorbeeld met informatie over alles wat je moet regelen bij een scheiding. Via het **digitaal scheidingsloket** van de website biedt elke gemeente de mogelijkheid aan ouders om advies en ondersteuning bij de scheiding te krijgen. In

⁴ Bron: [Cijfers over scheiding](https://cijfersoverscheiding.nl) | Nederlands Jeugdinstituut (nji.nl)

⁵ Bron: [Indicator](https://indicator.staat-van-de-jeugd.nl) | (staat-van-de-jeugd.nl)

⁶ www.alsejeuitelkaargaat.nl

2023 willen we de website verder optimaliseren en ervoor zorgen dat deze beter vindbaar is. Ook gaan we de website koppelen aan de landelijke pagina van Scheiden zonder schade.

3.2.2: Als je uit elkaar gaat (voor professionals)

- In 2021 is aan de **website** een beroepskrachtenpagina⁷ toegevoegd. Inmiddels zijn er sinds oktober 2021 371 aanmeldingen en wordt de site gemiddeld 100 keer per week bezocht.
- Het **Risicotaxatie instrument scheiden (RITAX)** is een hulpmiddel bij het in kaart brengen van aspecten die een rol spelen in een (complexe) scheiding, ontwikkeld door 'Als je uit elkaar gaat'. Alle onderdelen samen helpen de professional om een goed beeld te krijgen welke problemen er bij ouder en kinderen rondom de scheiding spelen. Daaruit volgt een handreiking welke hulp voor ouders en kinderen passend is, waardoor je specialistisch inzet waar het moet en normaliserend waar het kan.
De trainers van de RITAX (juristen samen met hulpverleners) hebben in 2022 in totaal 110 mensen getraind uit het veld. We hebben in 2022 vooral ingezet op de toegangsmedewerkers IMW en Farent om zo in het veld draagkracht te creëren voor het gebruik van het instrument. In 2023 volgen 6 nieuwe trainingen voor hulpverleners/toegangsmedewerkers. Daarnaast gaan we het instrument verder verfijnen, om de gebruiksvriendelijkheid van het instrument te verhogen. Voor de doorontwikkeling wordt samengewerkt met gemeente Almelo, die het instrument ook toepassen.
- We investeren in de **communicatie voor het netwerk van professionals** dat aan 'Als je uit elkaar gaat' verbonden is. In 2022 zijn 2 Webinars over diverse thema's rondom complexe scheidingen gegeven en nieuwsbrieven verzonden naar alle 541 geabonneerden op de beroepskrachten site en de 32 netwerkpartners. In 2023 zetten we de webinars en communicatiecampagnes (o.a. via social media) voor professionals voort.
- Aansluitend op het online aanbod organiseren we **activiteiten rondom scheiden voor het fysieke netwerk** van professionals. Dit betreft in ieder geval het tweejaarlijks symposium. Daarnaast worden naar behoefte netwerkbijeenkomsten en inspiratiesessies georganiseerd, die aansluiten op het netwerk dat betrokken is bij de proeftuin Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming.

3.2.3: Als je uit elkaar gaat (voor kinderen met gescheiden ouders)

- Al een aantal jaar is er een samenwerking tussen **Villa Pinedo** en regio Hart van Brabant. Villa Pinedo is er voor kinderen van wie de ouders uit elkaar gaan. In 2022 waren er 11 jongeren (10-23 jaar) met een Buddy van Villa Pinedo in Hart van Brabant en 17 actieve Buddy's. Het Buddy Programma is (landelijk) uniek omdat...
  - Er op een laagdrempelige, veilige en toegankelijke manier online contact gemaakt wordt met ervaringsdeskundigen.
  - Het 24/7 een mogelijkheid biedt voor het uitspreken van zorgen.
  - Het geschikt is voor (jonge) kinderen, zonder betrokkenheid of toestemming van ouders.
  - Het focust op persoonlijke aandacht (1 op 1 gesprekken) met een ervaringsdeskundige jongere.
  - Het weinig tijd kost voor wat het opbrengt.
  - Het kind de eigen regie heeft: het recht om zelf, zonder toestemming van de ouders, steun aan te vragen en de duur hiervan te bepalen.
  - De Buddy komt 'brengen' (steun geven) en de Bobby en komt 'halen' bij Villa Pinedo. Juist deze combinatie versterkt de empowerment voor hun verdere leven wanneer zij uiteindelijk ook weer Villa Pinedo verlaten.

⁷ www.beroepskrachten.alsjeuitelkaargaat.nl

“De Villa Pinedo Methode draagt bij aan het voorkomen en verlagen van de negatieve impact van een scheiding op kinderen. Wij zien de scheiding niet als probleem - vaak zijn we zelfs opgelucht - maar de manier waarop er wordt omgegaan met de scheiding. Daarom investeren wij juist in dat wat kinderen nodig hebben: liefde en aandacht. Het is bewezen⁸ dat juist onze focus op herkenning, erkenning, hoop en betekenisgeving een positief effect heeft op de gezondheid van kinderen en jongeren met gescheiden ouders.”

In 2023 willen we de samenwerking met Villa Pinedo graag voortzetten. Belangrijkste aandachtspunt is om meer kinderen en jongeren te bereiken in Hart van Brabant. Het bereik moet omhoog; daarom kopen we naast het Buddy Programma ook de Communicatie Kit in. Ook maken we met Villa Pinedo afspraken over de aanvullende mogelijkheden om kinderen en jongeren in Hart van Brabant beter te bereiken voor wat betreft de online en offline steun die zij aanbieden. Tot slot willen we als regio ook meer inzicht in wat de inzet van Villa Pinedo oplevert voor de jongeren in onze regio. Al de hiervoor genoemde aandachtspunten landen in het actieplan dat we samen met Villa Pinedo gaan opstellen voor 2023.

3.2.4: Projectorganisatie Als je uit elkaar gaat

De projectleider stuurt ook in 2023 de hierboven genoemde activiteiten aan:

- Kennis delen over scheidingen binnen de regiogemeenten en samen optrekken met het Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling in kennisdeling en vergoten van expertise.
- Voortzetten van de inmiddels Structurele Ouderbijeenkomsten in de regio (online en offline).
- Verdere implementatie Risicotaxatie-instrument in de regio.
- Het onderhouden, voeden, borgen en uitbouwen van het netwerk op regionaal niveau. gekoppeld aan de website beroepskrachtenpagina.nl
- Het verzorgen van netwerkbijeenkomsten en inspiratiesessies in de regio waarbij de 11 regiogemeenten aangehaakt kunnen zijn.
- Samen verbindend optrekken met Villa Pinedo om kinderen en ouders informele steun te bieden in de regio.
- Blijven verbinden met de Gezinsadvocaat, het toekomstscenario en de wijkrechtspraak binnen de gehele regio.

3.3: Naar een toekomstbestendige aanpak van onveiligheid

We gaan samen met onze partners in de veiligheidsketen aan de slag met de basisprincipes van het Toekomstscenario kind en gezinsbescherming: gezinsgericht, rechtsbeschermend en transparant, eenvoudig en lerend. Aandachtspunten zijn complexe scheidingen, de verbinding met volwassenen GGZ en de verbinding met geweld hoort nergens thuis en de Brabantse verbeteragenda.

In de proeftuin Hart van Brabant richten we ons op netwerksamenwerking om voor ieder gezin of huishouden vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid tot de beste passende hulp te komen. Samen met en voor het gezin en het versterken van de lokale wijkteams zijn daarbij uitgangspunten. Het regionale expertteam wordt hiervoor doorontwikkeld richting het Toekomstscenario. Dat noemen we het multi-expertteam. Dit team bestaat uit een kernteam van Veilig Thuis, Crossroads en WMO-Consortium en een flexibele schil met de Raad voor de Kinderbescherming, Gecertificeerde

⁸ Wetenschappelijke toetsing naar de effecten van het Buddy Programma (Universiteit Utrecht, 2021): [Voorblad.docx \(villapinedo.nl\)](#)

Instellingen, Bestaanszekerheid, volwassen GGZ, verslavingszorg, zorg- en veiligheidshuis, politie, OM, reclassering, gezinsadvocaat, jongerenwerk, ervaringsdeskundigheid en netwerkversterking.

Tijdens de proeftuinperiode wordt in twee gemeenten uitvoering gegeven aan het beproeven en door ontwikkelen van het Toekomstscenario. Daarbij gaan we ook de hulpverlening rondom volwassenen en bestaanszekerheden vormgeven. Het werken met een gedeelde verklarende analyse wordt verder ontwikkeld in de praktijk, de rol van de gezinsadvocaat en gezinsgerichte juridische interventies worden onderzocht en voor de ontwikkeling van netwerkdossier wordt samengewerkt met West Brabant West.

3.3.1: Gezinsadvocaat

De Gezinsadvocaat (advocaat en gedragswetenschapper) voor verbinding tussen zorg en recht. Een duo wat ingezet wordt bij een (complexe) scheiding, die niet de belangen van één volwassene behartigt, maar systeemgericht werkt en daarbij de belangen van kinderen centraal zet. De Gezinsadvocaat heeft door de ruime verbinding tussen zorg en recht meer (juridische) mogelijkheden in een scheidingsproces in vergelijking tot een huidige jeugdbeschermer. De Gezinsadvocaat tracht hiermee de jeugdbeschermingsmaatregelen bij een complexe scheiding te verminderen én gelijktijdig de (juridische) aanpak bij een complexe scheiding effectiever en efficiënter te maken.

Het definitieve onderzoeksrapport is in februari 2023 gepresenteerd en de resultaten zijn zeer positief⁹. Ondanks het ontbreken van een directe vergelijkende studie, biedt het onderzoek zeer overtuigende informatie dat de Gezinsadvocaat erg effectief is, werkt volgens de beweerde tussenstappen, en langs deze weg veel kosten vermindert, en ook zo uitgaven bij Rijk en Gemeente.

1. Alleen heftige scheidingszaken (oranje en rode) zaken van uit elkaar gaande ouders worden gemeld bij De Gezinsadvocaat. Voor eenvoudige zaken wordt De Gezinsadvocaat niet ingeschakeld.
2. In 15 van de 16 zaken die al zijn afgerond, is het de ouders - met hulp van De Gezinsadvocaat - gelukt om zonder tussenkomst van de rechter te komen tot een convenant. Slechts 1 zaak is aan de rechter voorgelegd. De overige zaken zijn nog lopende, de verwachting is dat in een groot deel daarvan ook overeenstemming zal worden bereikt.
3. Hoewel er zaken bij zijn waar bij het een "klassieke" afwikkeling ongetwijfeld tot een ondertoezichtstelling zou zijn gekomen, lijkt dat in de zaken die via De Gezinsadvocaat lopen niet zo ver te komen.

De pilot is in het voorjaar 2021 in de regio Hart van Brabant van start gegaan. Sinds juli 2022 was het niet meer mogelijk om nieuwe zaken aan te melden, maar lopende zaken worden afgerond. In 2023 zijn de Gezinsadvocaat en gedragswetenschapper onderdeel van de expertpool binnen de proeftuin Toekomstscenario in Hart van Brabant en voegen zij hun expertise toe aan complexe scheidingszaken.

4. Vervolg

De uitvoering van de activiteiten wordt in 2023 gevolgd en geëvalueerd, primair via gesprekken met de projectleider en het programmateam 'Als je uit elkaar gaat'. Dit geldt in het bijzonder voor de doorontwikkeling van het risicotaxatie-instrument, de samenwerking met Villa Pinedo en de activiteiten ten behoeve van het fysiek netwerk.

⁹ De samenvatting van het onderzoeksrapport is te raadplegen via <https://www.gezinsadvocaat.nl/>

Aanvullend op de evaluatie van activiteiten in 2023 gaan we dit jaar aan de slag met de ontwikkeling van een aantal indicatoren (KPI's). Deze zijn bedoeld om de impact van onze regionale aanpak kwantitatief en kwalitatief te volgen over meerdere jaren. We hebben het dan onder andere over de ervaringen van kinderen, ouders en professionals. Voor de ontwikkeling van deze KPI's zoeken we aansluiting bij de andere programmalijnen van 'Samen met de Jeugd'.

5. Kosten en dekking

Hieronder een overzicht van gevraagd budget voor 2023. Dekking vanuit de transformatiemiddelen Hart van Brabant (innovatie- en borgingsbudget). Na besluitvorming resteert er nog een bedrag van €627.000 in de transformatiemiddelen. De activiteiten worden uitgevoerd door de projectorganisatie 'Als je uit elkaar gaat', bestaande uit een projectleider en communicatieadviseur. De ouderbijeenkomsten en de RITAX (trainingen, doorontwikkeling) worden door externe partijen uitgevoerd. De samenwerking met Villa Pinedo wordt verder geconcretiseerd in een activiteitenplan.

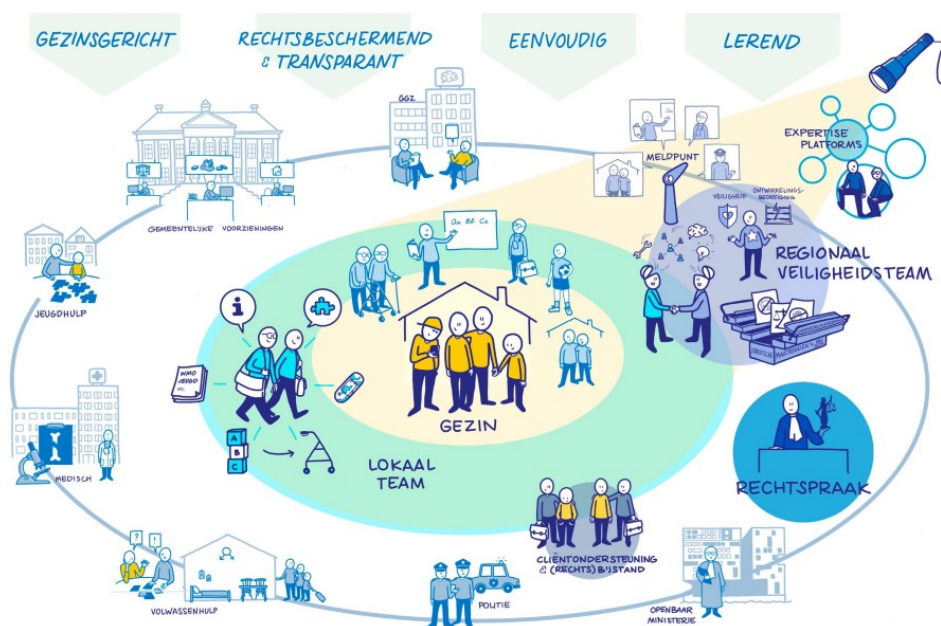
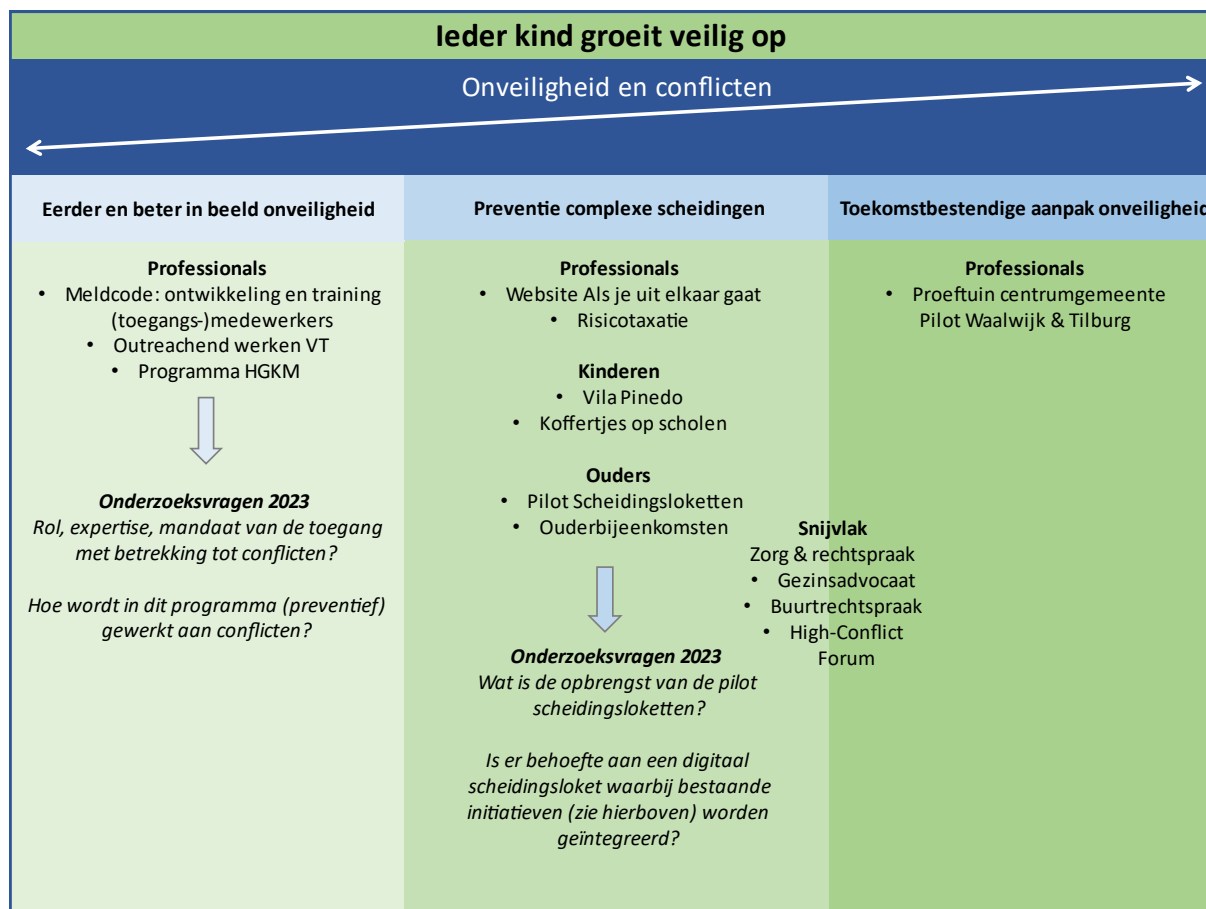
Activiteiten 2023	Budget 2023	5.1.2f
Ouderbijeenkomsten (Landelijk Contactpunt)	€ 10.000	
Risicotaxatie-instrument	€ 10.000	
Villa Pinedo	€ 39.000	
Digitaal scheidingsloket (o.a. website) Als je uit elkaar gaat	€ 27.100	
Communicatie voor professionals	€ 7.600	
Fysiek netwerk	€ 10.000	
Projectleider Als je uit elkaar gaat	€ 27.000	
Totaal	€ 130.700	

6. Bijlagen

1. Overzicht programmalijn Ieder kind groeit veilig op en Toekomstscenario

Behandelend ambtenaar	5.1.2e
e-mail adres	5.1.2e@tilburg.nl
Datum opgesteld	22 februari 2023
Datum bestuurlijk overleg	16 maart 2023

Bijlage: Overzicht programmalijn Ieder kind groeit veilig op en Toekomstscenario

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	6
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub f	De bescherming van andere dan in het eerste lid, onderdeel c, genoemde concurrentiegevoelige bedrijfs- en fabricagegegevens	6